

## 73. møde.

Tirsdag den 16. marts kl. 13.30.

**Første næstformand (Kaj Andresen):** Da en del af tingets medlemmer, deriblandt ordførere, er blevet forsinket på grund af tåge, skal jeg udsætte mødet. Mødet genoptages kl. 15.

Mødet udsat kl. 13.31.

Mødet genoptaget kl. 15.

**Anden næstformand (Hanne Budtz):** Medlem af folketinget Grethe Philip har meddelt mig, at hun ønsker til socialministeren at stille følgende spørgsmål:

„Kan ministeren oplyse, i hvilket omfang bestemmelsen i omsorgslovens § 7 om kommuners pligt til at indgå overenskomst med et privat plejehjem, der modtager mindst 8 pensionister som patienter, rent faktisk efterleves?“

Medlem af folketinget Kampmann har meddelt mig, at han ønsker til justitsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Med hvilken begrundelse har ministeren afslået at give politisk asyl, subsidiært arbejds- og opholdstilladelse, til en amerikansk statsborger, hvorved man har underkendt Dansk Flygtningehjælps indstilling i den pågældende sag, og anser ministeren stadig den principielle redegørelse fra Dansk Flygtningehjælp af 11. november 1969 om desertører for at være i overensstemmelse med regeringens opfattelse?“

Medlem af folketinget Tastesen har meddelt mig, at han ønsker til socialministeren at stille følgende spørgsmål:

„Er ministeren indstillet på en hurtig hjælpeindsats over for de mange subsistensløse børn og unge fra hele landet, der i øjeblikket frister en kummerlig tilværelse i København?“

Medlem af folketinget Aksel Larsen har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for europæiske markedsanliggender at stille følgende spørgsmål:

„Har regeringen over for Rådet og Kommissionen i Det europæiske Fællesskab klargjort, at Danmark kun forhandler om medlemskab under den forudsætning, at den fri nordiske samhandel kan bevares, også selv om nogle af de nordiske lande ikke søger medlemskab i EC?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets spørgetid i morgen.

Den første sag på dagsordenen var:

*Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring. (Mobilitetsfremmende ydelser, beskæftigelse af arbejdsløse m. v.).*

(Første behandling af lovforslaget (nr. 98) findes i tidenden sp. 3110, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 967).

Der var stillet 11 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der stillet 8 ændringsforslag af Hanne Reintoft (se tillæg B. sp. 977) og 1 ændringsforslag af Kjær Rasmussen og Sigsgaard (se tillæg B. sp. 985).

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

**Erling Dinesen:** Må jeg først sige, at et af de spørgsmål, vi har drøftet i udvalget, er den virksomhed, som visse vikarbureauer udfolder, en virksomhed, som jo har været stærkt i søgelyset igennem den senere tid, som både LO og Arbejdsgiverforeningen har vendt sig imod, og som der heller ikke efter min opfattelse er behov for. Vi kan heldigvis konstatere nu efter udvalgsarbejdet, at arbejdsministeren har imødekommet vore synspunkter og stillet forslag om, at denne virksomhed forbydes uden for handels- og kontorområdet. Jeg vil da gerne føje til, at jeg havde gerne set, at denne virksomhed

[Erling Dinesen.]

helt blev forbudt, men det har ikke været muligt i øjeblikket. Jeg håber, at vi får bedre muligheder for det på et senere tidspunkt.

Om de ændringsforslag, som er stillet af socialdemokratiet og SF, vil jeg gerne sige, at vort forslag til § 13 tilsigter at undgå den forringelse af de hidtil gældende vilkår, der er indeholdt i regeringsforslaget. Jeg skal ikke gå nærmere ind på det her ved andenbehandlingen, men henvise til, hvad jeg sagde herom ved første behandling.

Det samme gælder ændringsforslaget til § 14 om rejsehjælp, der efter forslaget kun ydes, såfremt arbejdet er anvist af arbejdsformidlingen. Det kan jo være rent tilfældigt, om dette sker, og det er egentlig urimeligt over for den arbejdssøgende, der selv klarer dette med at få et nyt job, at han ikke får samme vilkår som den anden. Vi mener altså, at hjælp må ydes, uanset om den arbejdssøgende har sikret sig arbejdet selv eller ej.

Vedrørende § 16 foreslår vi en forbedring af ydelserne til dækning af merudgifter ved dobbelt husførelse. Arbejdsministeren har foreslået de nugældende beløb forhøjet fra 15 kr. 10 øre til 16 kr. Vort forslag forhøjer beløbet til 24 kr., og jeg vil da gerne sige, at da dette beløb skal dække ekstraudgifter til såvel bolig som forplejning, er det i alle tilfælde ikke sat for højt.

Vi har også ændringsforslag vedrørende § 16 om et tilskud til en ugentlig hjemrejse i stedet for, som det nu gælder, en gang om måneden. Vi finder det egentlig både urimeligt og også lidet menneskeligt, at en arbejder, der måske har fået bopæl i Nordjylland, men som arbejder i hovedstadsområdet — formentlig, det er jo det almindelige, med en 5 dages arbejdsuge — kun én gang om måneden kan få tilskud til at rejse hjem og hilse på kone og børn. Vi synes, der burde være bedre muligheder. Det må være et rimeligt led i en aktiv arbejdsmarkedspolitik og en mere menneskelig arbejdsmarkedspolitik, at man drager omsorg for dette, og

derfor bør de nugældende forhold efter vor opfattelse ændres.

Ændringsforslaget vedrørende § 17 er i overensstemmelse med arbejdsnævnets indstilling og går ud på at sikre valgfrihed så langt som gørligt, når det drejer sig om anskaffelse af bolig. Vi er tilfreds med, at der nu er tilvejebragt denne valgfrihed og denne ligestilling.

Det er klart, at det vigtigste ændringsforslag er det, der vedrører dagpengesatserne, og det er — det er der ingen grund til at lægge skjul på — stort set en genfremsættelse af vore tidligere fremsatte forslag vedrørende § 47. Den procentsats på 90, der står i loven, vil pr. 1. april 1971 medføre, at dagpengesatsen stiger til 93 kr. Det drejer sig altså her om et beløb svarende til 90 pct. af gennemsnitslønnen for april kvartal det forudgående år.

**Anden næstformand (Hanne Budtz):** Vi skulle måske bede om mere ro i salen, så vi kan høre taleren.

**Erling Dinesen:** Vi finder det fortsat rigtigt at sikre de arbejdsløse en egentlig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Vi har tidligere givet udtryk for det, og vi har også tidligere fået en højere grad af tilslutning til dette krav gennemførelse, end der er tale om i øjeblikket. Derfor har vi foreslået, at ikke de 90 pct., men selve gennemsnitslønnen lægges til grund for maksimumsatsen; det bliver 103 kr. i stedet for de 93 kr. Vi synes altså, at det er et væsentligt skridt i den rigtige retning mod at sikre en egentlig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Det er ikke noget større økonomisk problem, det skal lige føjes til for en ordens skyld.

Samtidig foreslår vi, ligeledes som tidligere, at grænsen på de 80 pct. af den aktuelle indkomst, som er det højeste, man kan opnå i øjeblikket, forhøjes til 90 pct., et spørgsmål, som i særlig grad har betydning for de lavest lønnede her i landet, af særlig betydning for titusinder af relativt lavt lønnede kvinder ud over landet.

[Erling Dinesen.]

Jeg vil gerne anbefale de ændringsforslag, som her er stillet af socialdemokratiet og SF.

Efter at betænkningen er afgivet — vi havde det sidste udvalgsmøde i torsdags, hvor vi var enige om at afgive betænkning om fredagen — og efter at lovforslaget var sat på dagsordenen for i dag, har fru Hanne Reintoft fremsat en lang række yderligere ændringsforslag, som altså overhovedet ikke har været udvalgsbehandlet, ja, overhovedet ikke behandlet eller undersøgt. Jeg vil ikke lægge skjul på, at jeg synes, det er en meget uheldig fremgangsmåde, som er anvendt her — i alle tilfælde hvis man mener noget alvorligt med forslagene. De kunne have været fremsat for en måned siden, sådan at en normal udvalgsbehandling havde fundet sted og fru Hanne Reintoft kunne have deltaget i en sådan udvalgsbehandling. Det er ikke nødvendigt at afvente udvalgsbetænkningen. Forholdet er også det, at ændringsforslagene er udarbejdet længe før betænkningen blev afgivet. Forslagene kunne endelig for længst have været fremsat selvstændigt her i tinget, og det ville efter min opfattelse have været den rigtigste fremgangsmåde; så havde vi fået en normal udvalgsbehandling, og så havde fru Hanne Reintoft haft mulighed for at være med til den behandling.

Dermed være ikke sagt, at vi ville have stemt for alle de forslag, som er fremsat, men jeg synes nok, at den fremgangsmåde, som anvendes — og dette er ikke noget isoleret tilfælde — er uheldig. Derfor vil jeg anbefale, at man ændrer den.

Jeg mener i øvrigt, at de ændringsforslag, vi har stillet, på en rimelig måde løser de aktuelle problemer vedrørende arbejdsløshedsforsikringen, og de er da også i overensstemmelse med ønskerne fra arbejdsløsheds-kasserne.

Lad mig gøre nogle enkelte bemærkninger til et par af de ændringsforslag, som fru Hanne Reintoft har stillet. Med hensyn til søfolkenes arbejdsanvisning er jeg helt klar over, at der foreligger særlige problemer her, og der er jo også tidligere givet dispensation, foreløbig, så vidt jeg forstår, til 1. september 1971. Jeg har videre forstået på det svar af 11. marts, som arbejdsministeren har givet til folketingsudvalget, at denne

dispensation vil blive forlænget i et kortere tidsrum. Nu vil jeg gerne spørge arbejdsministeren her i dag om, hvor lang tid dispensationen vil blive forlænget. Jeg vil gerne spørge, om folketingets medlemmer får lejlighed til at se betænkningen, om vi får lejlighed til at drøfte den, eventuelt i udvalget, før der sker noget afgørende på dette felt. Jeg synes nok, at der foreligger sådanne helt særlige forhold, at det er rimeligt, at man i alle tilfælde i folketingsudvalget får en drøftelse af disse spørgsmål, før der administrativt træffes en afgørelse om dispensation eller ikke dispensation. Det kan også gælde for andre områder. Men som sagt, på det foreliggende grundlag mener jeg ikke, der er mulighed for at tage stilling til ændringsforslaget.

De øvrige ændringsforslag mener jeg dels er dækket af socialdemokratiets og SF's ændringsforslag, dels kræver en grundig undersøgelse. Lad mig dog lige føje til, at forslaget om, at man kun er forpligtet til at overtage anvist arbejde inden for sit eget fag, mener jeg er uheldigt, fordi det er sådan — det ved vi alle — at mange fag og fagområder efterhånden simpelt hen uddør, de forsvinder. Derfor kan jeg ikke se rettere, end at forslaget, hvis det blev gennemført, ville betyde øget og permanent arbejdsløshed på store områder.

Lad mig også kort nævne hjemrejseudgiften for gæstearbejdere. Det er ikke, som det er påstået i bemærkningerne til ændringsforslaget, arbejdernes organisationer, der betaler for hjemrejsen, det er det offentlige.

Jeg skal ikke gå nærmere ind på de stillede kommunistiske ændringsforslag, ej heller forslagene fra VS, som jo svarer til dem, fru Hanne Reintoft har stillet. Jeg vil gerne gentage, at da disse forslag overhovedet ikke har været behandlet, vil vi ikke tage stilling til dem, men undlade at stemme ved afstemningen her.

**Simonsen:** Som det fremgår af betænkningen og som nævnt af hr. Erling Dinesen for et øjeblik siden, har et væsentligt punkt under udvalgsdrøftelsen været den vikarbureauvirksomhed, som udøves uden for handels- og kontorområdet, nærmere betegnet udlejning af ugelønnet arbejdskraft inden for industri- og håndværkssektoren. Vi kan tilslutte os det ændringsforslag, der er stillet

[Simonsen.]

af arbejdsministeren, hvorefter vikarbureauvirksomhed uden for handels- og kontorområdet principielt ikke er tilladt, dog med dispensationsmulighed i helt specielle tilfælde, hvor der måtte vise sig at være et behov.

Jeg er ikke enig med hr. Erling Dinesen, der sagde, at han helst så hele vikarbureauvirksomheden forbudt. Jeg tror, det er meget væsentligt at få slået fast, at der inden for handels- og kontorområdet findes et meget væsentligt behov, og at det vil være fuldstændig urimeligt, at en sådan virksomhed ikke skulle være tilladt, men at vi til gengæld også må erkende, at der inden for industri- og håndværkssektoren, som jeg nævnte før, har været forsøg på udlejningsvirksomhed, som har nogle uheldige bivirkninger. Jeg tror derfor, at det er særdeles gavnligt, at vi på nuværende tidspunkt får trukket en grænse mellem det, der er behov for, det, der er rimeligt, og det, der ikke er rimeligt.

Det kan efter vor opfattelse ikke udelukkes, at der er enkelte andre områder end handels- og kontorområdet, hvor der i fremtiden vil opstå behov for en vis form for udlejning af arbejdskraft. Jeg tænker her bl. a. på servicesektoren, hvor der kan blive behov for at udnytte dispensationsmuligheden. Fra vor side er tilslutningen til ministerens ændringsforslag udelukkende motiveret i ønsket om at søge at forhindre udlejning af ugelønnet arbejdskraft inden for industri- og håndværkssektoren, og jeg vil derfor gerne have bekræftet af ministeren, at han ikke agter at gå på jagt efter en udlejningsvirksomhed inden for specialområder, som ligger uden for den hovedgruppe, som jeg omtaler her. Jeg tror ikke, det ville være heldigt, og jeg tror, vi vil komme til at opleve i 1970'erne, at der vil opstå behov på områder, som vi i dag ikke er opmærksom på, hvor det vil være naturligt med en udlejningsvirksomhed.

Vi kan også støtte forslaget om, at hjælp til bolig udvides til at omfatte ejerlejlighed og hus. Jeg tror, det er gavnligt i den almindelige bestræbelse på at føre en aktiv arbejdsmarkedspolitik, at vi netop får skabt mulighed for, at samtlige boligtyper indgår i dette. Der har været noget urimeligt og forkert i, at det før kun har drejet sig om udlejningslejligheder. Det er rigtigt og natur-

ligt, at også ejerlejlighederne og parcelhusene kommer ind, når det vel at mærke finder sted inden for de samme beløbsrammer, som man i dag anvender på lejeområdet.

Socialdemokratiet og socialistisk folkeparti har ud over disse ændringsforslag, som jeg her har nævnt, stillet en lang række ændringsforslag, bl. a. om at forhøje beløbet til dobbelt husførelse fra 16 til 24 kr. pr. dag, om hjemrejse én gang ugentlig for udstationerede fremfor, som loven siger, én gang månedlig og om forhøjelse — og jeg vil sige væsentlig forhøjelse — af dagpengesatserne.

Jeg vil gerne generelt om disse forslag sige, at jeg ikke helt forstår det rimelige i, at man fremsætter ændringsforslag af så vidtrækkende økonomisk karakter, uden at man giver bare en smule antydning af, hvad disse ændringsforslag vil koste. For det er jo ikke, som hr. Erling Dinesen var inde på før, ændringsforslag, som har mindre økonomisk omfang. Det kan ikke være anderledes, når der er tale om forhøjelser af satserne fra 93 til 103 kr. pr. dag og man samtidig ved forhøjelse af loftet får væsentlig flere lønmodtagere med. Så kan der ikke være tale om uvæsentlige beløb. Det er under alle omstændigheder væsentlige beløb, og jeg finder det ikke rimeligt, at man skal tage stilling til den slags ændringsforslag, uden at man kender de fulde økonomiske konsekvenser. Man kan selvfølgelig heroverfor sige, at de er svære at beregne, men jeg vil anføre, at med den høje beskæftigelsesgrad, som denne regering har gennemført, er det sådan set ikke svært at finde et beregningsgrundlag simpelt hen den ledighed, som eksisterer i dag. Vi kunne således have fået beregninger.

Hvis vi dernæst skal prøve at se på et eventuelt sagligt indhold i disse ændringsforslag, i særdeleshed forslaget om forhøjelse af satserne, vil jeg gerne slå forskellige ting fast. Vi havde i sidste folketingsamling en gennemgående revision af loven om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring, et lovforslag, som byggede på en indstilling fra et udvalg, hvor arbejdsmarkedets hovedorganisationer var repræsenteret. Folketinget vedtog de satser, som man i dette udvalg var blevet enig om. Det vil sige, at man for knap et år siden har fået gennemført en revision af hele spørgsmålet om betaling af

[Simonsen.] arbejdsledsløshedsunderstøttelser, har fået forbedret satserne og i det hele taget fået lovgivningen ajourført. Så har jeg meget svært ved at forstå, at der allerede på dette tidspunkt skulle være et behov for at forhøje disse satser. Hvis der havde været tale om en lovgivning, som man ikke havde set på i mange år, så kunne det have været naturligt at tage disse ting op, men det er jo ikke tilfældet. Derfor finder jeg det unaturligt, at man kommer med den slags forslag. Det kan, så vidt vi kan bedømme det, kun være propagandabetonede forslag. De er jo, som hr. Erling Dinesen var inde på, gamle kendinge, for vi fik dem trods alt allerede i sidste folketingsssamling, til trods for at arbejdsmarkedets parter, såvel LO som Dansk Arbejdsgiverforening, var enige om at indstille det forslag til vedtagelse, som senere blev til lov. Derfor er det meget svært efter min opfattelse at tage disse satser alvorligt, ikke mindst i betragtning af, at der jo er tale om fortløbende reguleringer. Den maksimumsbeløbsats, som sidste år var 84 kr., vil som oplyst her fra 1. april i år komme til at ligge på ca. 93 kr. pr. dag. Det vil sige, at der automatisk finder en forhøjelse af disse satser sted.

Som det klart er fremgået af disse bemærkninger, kan vi ikke støtte den række af ændringsforslag, som er stillet af socialdemokratiet og socialistisk folkeparti.

Der er endvidere stillet ændringsforslag dels af fru Hanne Reintoft og dels af VS. Jeg må sige, som hr. Erling Dinesen var inde på, at det kan ikke være en rimelig arbejdsfacøn at blive præsenteret for så mange ændringsforslag, som fru Hanne Reintoft kommer her med på et tidspunkt, hvor der er afgivet betænkning fra folketingsudvalget. Men ved et overfladisk genemsyn af disse ændringsforslag peger meget jo i retning af, at der også her er tale om overbud på så at sige alle de områder, hvor man kan finde muligheder for overbud. Det eneste, man kan føle sig beroliget ved, er i fru Hanne Reintofts forslag at bemærke, at dagpengene under arbejdsløshed dog ikke kan overstige 100 pct. af lønnen ved fuld beskæftigelse, men denne bestemmelse kendetegner måske i sig selv indholdet af disse ændringsforslag.

Jeg skal som en konklusion sige, at vi kan

stemme for de ændringsforslag, der er stillet til lovforslaget af et enigt udvalg, eller som er tiltrådt af udvalget, og må anbefale at stemme imod de ændringsforslag, der er stillet af socialdemokratiet, socialistisk folkeparti, VS og fru Hanne Reintoft.

**Anden næstformand (Hanne Budtz):** Jeg henstiller, at også de medlemmer, der går på talerstolen, kan blive hørt.

**Robert Christensen:** Jeg skal her gøre nogle bemærkninger til de ændringsforslag, der er stillet til lovforslaget, vi behandler her i dag. Fra venstre finder vi, at det er rigtigt, at der bliver en lovhjæmmel, sådan at vi kan yde garanti for lån eller yde lån til køb af ejerlejlighed eller parcelhus, når det gøres inden for de samme rammer, som er gældende for de tilskud til lejligheder, der hidtil er ydet. Vi mener i venstre ikke, at risikoen kan være stor, da det vel er meningen, at der skal gives pantebrev som sikkerhed, og vi finder det rigtigt, at boligvalget bliver så frit som muligt for de mennesker, der må flytte fra én egn til en anden egn.

Ændringsforslag nr. 7 i betænkningen, stillet af arbejdsministeren, går ud på at forbyde vikarbureauer uden for HK-området og dermed stille disse bureauer lige med privat arbejdsanvisning. Vi er i venstre tilfreds med, at virksomheden kan fortsætte inden for HK-området, hvor behovet er bevist at være til stede. Vi finder det også rigtigt, at arbejdsministeren får lovhjæmmel til at forhindre de forskellige forhold, der ellers kunne vokse op på industriområdet. Vi er ligeledes tilfreds med, at der gives en dispensationsmulighed. Venstre finder, at der er mange små områder, hvor det er rimeligt, at der kan anvendes arbejdskraft, uden at det skal ske gennem arbejdsformidlingskontorerne. Jeg kan nævne husbondafløserne inden for landbruget, som er noget nyt, der nu vokser frem; afløserne til en hel masse enmandsbetjente detailbutikker eller forbrugsforeningsuddelere, private husmoderafløserne, babysittere, anvisning af midlertidigt arbejde til studenter samt adskillig privat service, der allerede anvendes, og som der sikkert i fremtiden vil blive brug for i et industrisamfund.

Jeg vil derfor gerne, om arbejdsministeren her i dag kan give udtryk for, at det

[Robert Christensen.]

ikke er ministeriets mening, at disse forhold skal standse. Hvis nogle af de omtalte forhold er ulovlige, bør der være en mulighed for at gøre dem lovlige.

Der er stillet en række ændringsforslag af socialdemokratiet og SF. Jeg skal gøre et par enkelte bemærkninger til nogle af dem. Ændringsforslag nr. 2 i betænkningen går ud på, at der skulle kunne ydes støtte, selv om der ikke er mangel på arbejdskraft på det sted, hvor lønmodtageren flytter hen og får sit arbejde. Vi finder i venstre, at konsekvensen af dette ændringsforslag er ganske uoverskuelig. Hvor meget af den flytning, der sker fra én egn til en anden egn, kan vi på den måde komme til at give tilskud til? Så lang tid det ikke er mere overskueligt, finder vi det nødvendigt at afvise dette ændringsforslag.

Om ændringsforslag nr. 3, som går ud på, at rejseudgifter skal dækkes, selv om arbejdet ikke er anvist, vil vi sige, at der er jo mange mennesker her i landet, der finder det fornuftigt at tage et stykke arbejde et stykke borte fra deres hjemsted, f. eks. fordi lønnen er bedre, eller fordi arbejdsbetingelserne er bedre, og her er forholdet det samme; hvis vi skal yde støtte til rejseudgifter i sådanne tilfælde, finder vi konsekvensen så uoverskuelig, at vi må afvise også dette forslag.

De to næste ændringsforslag, om at forøge tilskuddet til dobbelt husførelse fra 20 pct. til 30 pct. og forøge den månedlige hjemrejse til en egentlig hjemrejse, finder vi i venstre ikke er rimelige. I de fleste tilfælde, når mennesker får fjernvist arbejde, kommer de til et område med en højere løn end den, der var gældende i det område, hvor de kom fra. Angående den egentlige hjemrejse kan gøres de samme betragtninger gældende, og endelig kan det siges, at loven forbyder jo ikke at rejse; den giver kun tilskud én gang om måneden.

Ændringsforslag nr. 8 er jo en gammel kending; som må ses i forbindelse med diskussionen om at yde 100 pct.s dækning i arbejdsløshedstilfælde; hr. Erling Dinesen har her i dag brugt udtrykket fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Det har vi diskuteret før og også sidste år, da vi ændrede denne lov, og diskussionen gik dengang på, hvad er egentlig fuld

erstatning for tabt arbejdsfortjenester? Er det 100 pct. af arbejdslønnen, eller er det noget mindre? Vi finder ikke i venstre, at det endnu er bevist, hvad egentlig udtrykket fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste vil sige, og vi finder, at den lov, vi lavede sidste år, er så rimelig, at der ikke er nogen grund til at ændre på dette område på nuværende tidspunkt.

Der er stillet nogle ændringsforslag fra venstresocialisterne og fra det kommunistiske parti, og det er nok rigtigt, at jeg kort siger disse forslag vil vi afvise.

Erik Hansen (Ålborg amt): Det lovforslag, der nu er til anden behandling, er først og fremmest en samling af de mobilitetsfremmende foranstaltninger, mobilitetsfremmende ydelser, og der har for så vidt ikke i udvalget eller i debatten i øvrigt været nogen uoverensstemmelse om disse ting. Jeg vil gerne pege på som en af de væsentlige ting i lovforslaget, at spørgsmålet om at få stillet midler til rådighed til bekæmpelse af det, man kalder restledigheden, har der heller ikke været nogen diskussion om. Det problem, vi bl. a. drøftede ved første behandling, om den begrænsning, der hidtil har været på de selvstændiges muligheder for at blive arbejdsløshedsforsikret, er nu løst, så vidt jeg erindrer pr. 1. februar; og det hilser jeg med megen glæde; her var en urimelighed, som nu er ryddet til side.

Der har i udvalget været enighed om, at den bolighjælp, der kan ydes, fremover også skal omfatte de tilfælde, hvor man etablerer sig i eget hus eller ejerlejlighed. Det radikale venstre finder, at denne ændring undervejs er af heldig karakter.

Vi er også enig med ministeren i, at den regulering af vikarbureauernes virksomhed, som nu tages op, er nødvendig og hensigtsmæssig, bl. a. på baggrund af, at vikarbureauernes virksomhed ligesom var gået ud over det, som vel af mange betragtes som det rimelige. Der er vist ikke mange, der har fundet det rimeligt, at man var gået langt ind i industriområdet med ansættelse af arbejdskraft under denne form. Jeg er enig i, at der er et behov, inden for HK-området vel nok specielt, for en vikarbureauvirksomhed, bl. a. af den grund, at den trækker en arbejdskraft ud, som ellers ikke ville være til rådighed for arbejdsmarkedet. I øvrigt er

[Erik Hansen (Ålborg amt).]

der behov i mangfoldige tilfælde for en vikarbureauvirksomhed til visse serviceopgaver inden for handels- og kontorområdet. Men når det er sagt, skal det tilføjes, at den knopskydning, som havde fundet sted, naturligvis må begrænses, den må hæmmes; den kunne på mange områder virke uheldigt, bl. a. kunne den forhindre, at ordnede lønforhold kunne etableres.

Når jeg har sagt dette, om det nødvendige i at beskære vildskuddene på vikarbureauområdet, vil jeg tilføje, som det er nævnt af tidligere ordførere her i dag, at det nok er nødvendigt at få trukket en administrativ praksis frem med henblik på disse dispensationer.

Jeg er enig i det, som venstres ordfører, hr. Robert Christensen, sagde vedrørende den husbondafløsning, som for så vidt ikke er af ny dato, men som måske endnu ikke har fundet sin rigtige form, at det vil være helt urimeligt, om dispensationsbestemmelserne ikke kommer til at omfatte denne. Vi ved jo fra det praktiske liv, at i utallige tilfælde er en sådan ordning næsten en forudsætning for, at enmandsbedjente bedrifter, vel nok i første omgang i landbruget, men sikkert spredende sig ud til en lang række andre tilfælde, kan bestå; hvis ikke man havde denne serviceorganisation, ville mangfoldige være forfærdelig ildt stillet i tilfælde af sygdom. Det ville, hvis ikke man havde denne permanente afløserordning, næsten være umuligt blot at få enkelte feriedage for den, som har en enkeltmandsbedjente bedrift.

Jeg er også enig i, at man kan sige det samme, når det drejer sig om de såkaldte husmoderringe, dvs. en slags husmoderforeninger, hvor man træffer aftale med nogle hjemmearbejdende husmødre om at give en hånd med i tilfælde af, at der i medlemskredsen skulle komme sygdom, børn skulle blive syge osv. Vi må kigge på det spørgsmål, og når jeg siger, vi må kigge på det, mener jeg dermed, at der må dannes en administrativ praksis, der ikke på forhånd har kvalt disse initiativer.

Jeg vil gerne nævne som et kuriosum, at jeg for nylig blev gjort opmærksom på, at en flok pensionister, som følte, at de havde kræfter tilovers endnu, havde dannet en såkaldt havepassering; man kunne ved at

blive medlem i ringen sikre sig, at græsplænen blev slået, når man tog på ferie, og at beddet var luget, når man vendte hjem.

Jeg vil gerne sige om disse ordninger, at de kan nok synes små, og det er i højeste grad detaljer, men det er, ligesom om nogle af disse små detaljer er nødvendige, for at helheden kan fungere.

Om ændringsforslagene skal jeg sige, at de, der er stillet af socialdemokratiet og SF, kom ikke som nogen overraskelse for os, og de hindrede for så vidt ikke, at man kunne holde en normal søndag derhjemme, efter at posten var kommet søndag morgen og havde afleveret den store buket ændringsforslag. Der er ikke for mig anledning til at sige ret meget om dem. Vi har jo drøftet dem i udvalget, og vi har ved første behandling været inde på nogle af dem. Jeg skal kun sige om ændringsforslaget til § 14, stk. 2, nr. 5, om rejsehjælp uden anvisning, dvs. at man kan flytte fra én egn til en anden og i forbindelse dermed få mobilitetsfremmende ydelser, at det ikke umiddelbart forekommer mig, at bevirke, at arbejdskraften med sikkerhed bliver dirigeret derhen, hvor der er en særlig mangel på arbejdskraft.

Ved ændringsforslaget til § 16, stk. 2, der drejer sig om dobbelt husførelse, og hvor beløbet er foreslået hævet til 16 kr., siger man: så går vi op til 24 kr. Det samme gælder hjemrejse spørgsmålet, hvor man foreslår en egentlig hjemrejse: man kan altid byde over ligesom på en auktion og sige, at nu giver man et tag mere; især sker der jo ikke noget ved at byde over, når der ikke er særlig stor risiko for, at man bliver taget på budet. De to sidste ændringsforslag, om forhøjelse af dagpengesatsen fra 90 pct. til 100 pct. og om, at grænsen for dagpengenes størrelse i forhold til arbejdsindtægten forhøjes fra  $\frac{4}{5}$  til  $\frac{9}{10}$ , er gamle travere, som vi på det sidste ret ofte har set blive trukket ud af stalden. Jeg skal ikke sige meget om dem; jeg tror, at ude omkring er der stor forståelse for, at når man er stoppet ved de 80 pct., er man i og for sig stoppet ved et meget rimeligt beløb. Der er jo udgifter forbundet med at arbejde, og jeg tror, at det taget i betragtning er satsen 80 pct. ret rimelig.

Til de to sæt ændringsforslag, som i hvert fald jeg for mit vedkommende fik til søn-

[Erik Hansen (Ålborg amt).]

dagskrydderen, skal jeg ikke knytte mange bemærkninger. Jeg vil dog sige om de ændringsforslag, som er stillet af fru Hanne Reintoft, at der er flere ting i dem, som i hvert fald ikke er mobilitetsfremmende, men decideret vil virke modsat, og jeg er ganske enig med den socialdemokratiske ordfører, hr. Erling Dinesen, der sagde, at hvis vi kom dertil, at man ikke skulle kunne tage arbejde uden for sit oprindelige erhverv, var det et tilbageskridt af en karat, som vist sjældent er blevet præsenteret her i det høje ting.

Må jeg på det radikale venstres vegne anbefale lovforslaget med de af ministeren stillede og af udvalget tiltrådte samt det af udvalget stillede og af ministeren tiltrådte ændringsforslag og anbefale at stemme imod de af socialdemokratiet og SF, de af VS og de af fru Hanne Reintoft stillede ændringsforslag.

**Arne Larsen:** Vi har i udvalget grundigt diskuteret problemerne omkring vikarbureauerne, og der er stillet et ændringsforslag herom, som mit parti kan tilslutte sig. Men jeg vil gerne sige et par ord om hele dette spørgsmål om vikarbureauernes virksomhed.

Jeg finder i det store og hele vikarbureauerne og deres virksomhed inderligt overflødig, og man skulle formene, at når vi nu har fået et så stort og veludviklet apparat, som den statslige arbejdsformidling er med dens net af kontorer ud over landet, var der vel ikke noget, der var mere rimeligt, end at disse arbejdsformidlingskontorer trådte ind i billedet og prøvede på at klare også den midlertidige arbejdskraftterspørgsel. Derfor burde rent principielt vikarbureauvirksomhed i det hele taget forbydes.

Spørgsmålet har været rejst, fordi der er vikarbureauvirksomhed inden for HK-området, hvilket jeg altså i og for sig finder overflødig, men disse vikarbureauer har jo nu udstrakt deres virksomhed også til andre områder, og her er opstået ganske store problemer. Nu har arbejdsministeren imidlertid stillet sit ændringsforslag, og det støtter vi som sagt.

Udlejning af arbejdskraft er noget mærkeligt noget. Man skulle tro, at én arbejdsgiver var tilstrækkeligt, men at man ligefrem

skal være til rådighed for to arbejdsgivere, hvoraf den ene har et eller andet nært forhold til vedkommende og derefter udlejer vedkommende til en anden arbejdsgiver, således at man så at sige skal skrabe profit hjem til to arbejdsgivere, det er noget besynderligt noget, og det er mærkeligt, at vi i det hele tillader noget sådant.

Ændringsforslaget går kort og godt ud på, at principielt er vikarbureauvirksomhed forbudt, og der skal kun i ganske specielle tilfælde kunne gives dispensation, og når en sådan gives, skal arbejdsmarkedets hovedparter, altså arbejdsgiver- og lønmodtagerorganisationerne inden for området, høres og tages med på råd, og arbejdsdirektøren skal derefter indstille til arbejdsministeren, hvis der skal dispenseres. Det kan vi tilslutte os i håb om, sådan som der står i bemærkningerne til ændringsforslaget, og som det fremgår af det som bilag til betænkningen optrykte svar på et skriftligt spørgsmål, at denne bestemmelse vil blive anvendt særdeles restriktivt. Dette svar må jeg forstå sådan, at kun i de tilfælde, hvor begge arbejdsmarkedets parter er enige om, at der hersker specielle forhold, vil det til sin tid blive tilladt. Under disse omstændigheder kan vi altså tilslutte os dette ændringsforslag.

Vi har sammen med socialdemokratiet stillet ændringsforslag til §§ 13 og 14, fordi vi mener, at det ville gavne arbejdsmarkedet væsentligt mere, hvis man vedtog disse ændringsforslag; det ville betyde, at folk, som i tilfælde af arbejdsledighed selv er i stand til at skaffe sig arbejde, også får ret til mobilitetsydelse, hvad der må være helt naturligt.

Til § 16 har vi stillet ændringsforslag om forhøjelse af ydelsen til dobbelt husførelse fra de gældende 15 kr. 10 øre til 24 kr. Arbejdsministerens forslag går jo på en beskedent udvidelse fra 15 kr. 10 øre til 16 kr. De 24 kr. må anses for et minimum i så henseende, og jeg fatter ikke, at flertallet her i salen ikke kan godtage en sådan beskedent forøgelse af tilskuddet til dobbelt husførelse. Det er jo ikke synderlig store beløb, det drejer sig om. Merudgifterne ved en ugentlig hjemrejse fra arbejdssted til familie i stedet for en månedlig vil sikkert heller ikke slå bunden ud af arbejdsministeriets budget; jeg synes, det ville være helt rimeligt, og det



[Arne Larsen.]

må være overkommeligt at klare en sådan merudgift.

Ændringsforslaget vedrørende boligtilskud i tilfælde, hvor man ønsker at skaffe sig egen bolig; det være sig hus eller ejerlejlighed, kan vi naturligvis tiltræde.

Vi har ligesom sidste år stillet 2 væsentlige ændringsforslag, nemlig ændringsforslagene til § 47 og § 51, hvorefter maksimum for dagpengesatserne forhøjes fra 90 til 100 pct. af gennemsnitsfortjenesten inden for industri og håndværk, det vil sige, at vi med dagens indeks vil nå op på en ydelse på 103 kr. pr. dag. Vi mener, at det er i overensstemmelse med krav og ønsker om rimelighed og retfærdighed, således at vi tilnærmer os dette, at der ydes virkelig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. At  $\frac{4}{5}$ -grænsen ændres til  $\frac{9}{10}$ , er jo på linje med et tidligere stillet forslag fra socialdemokratiet og SF. Man kan diskutere, hvad den enkeltes gennemsnitsfortjeneste og den fulde ydelse vil være i det tilfælde, at der skal gives dækning for den tabte arbejdsfortjeneste. Problemet er ikke afklaret, og jeg kunne tænke mig at få det afklaret. En ting må vi erkende, nemlig at der med erhvervelse af en arbejdsindtægt er forbundet visse udgifter; hvor store de er, kan man altid diskutere. Men hovedformålet må være, at vi tilnærmelsesvis når op på 100 pct.s dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Hvad angår fru Hanne Reintofts ændringsforslag, kan jeg tilslutte mig de bemærkninger, som hr. Erling Dinesen gjorde, nemlig at det er trist og kedeligt, at man ikke får sådanne ændringsforslag på et langt tidligere tidspunkt, således at de kan undergå en virkelig realitetsbehandling i udvalget.

Spørgsmålet om, hvorvidt en lønmodtager, der anvises arbejde, og hvis ægtefælle er beskæftiget, er tvunget til at tage arbejde, hvis det kan få indflydelse på ægtefællens arbejde, er jo et interessant problem, som man kunne og burde have diskuteret mere indgående i udvalget, men det er der altså ikke blevet lejlighed til, fordi ændringsforslaget er fremkommet så sent.

Spørgsmålet om ligestilling mellem folk, der har indgået ægteskab, og folk, som lever i ægteskabslignende samliv, er jo også et

væsentligt problem, som man nok burde have diskuteret. Men jeg tror i øvrigt, at man både i arbejdsløhedskasserne og i arbejdsformidlingen administrerer den gældende lovgivning på en sådan måde, at der i og for sig ikke er noget problem; alligevel kunne det have været interessant at få det belyst gennem et udvalgsarbejde.

Spørgsmålet om ændringer i § 24 med henblik på at bevare arbejdsformidlingen inden for visse kassers område er ligeledes ret interessant; vi burde have haft mere tid til at beskæftige os med det. Der er blevet stillet arbejdsministeren et spørgsmål, og han har besvaret spørgsmålet derhen, at der er forskellige kasser, som har fået dispensation fra de gældende bestemmelser og altså fortsat udøver privat arbejdsanvisning, men at bagernes f. eks. er ophørt, at søfolkene har en dispensationsregel, der gælder til den 1. september i år, og at hele problemet har været behandlet i et udvalg eller nævn, der har afgivet en betænkning. Folketingsudvalget kender ikke denne betænkningens indhold, og det kunne have haft betydning for os at kende den, så vi kunne være gået i dybden med disse spørgsmål.

Der er altså nogle uløste problemer, og derfor mener jeg, at udvalget mellem anden og tredje behandling må have lejlighed til, hvis det er gørligt, at stifte bekendtskab med den afgivne betænkning og dens problemstillinger for eventuelt at kunne stille ændringsforslag eller give arbejdsministeren visse gode råd med hensyn til den videre administration af hele dette område.

Men principielt er vi enige i, at arbejdsformidlingen burde henhøre under arbejdsløhedskasserne, og derfor vil vi stemme for det af fru Hanne Reintoft stillede ændringsforslag om visse kassers fortsatte administration af arbejdsformidlingen; det drejer sig om bagernes, typografernes og søfolkenes.

Der er et andet problem, nemlig spørgsmålet om chaufførforbundets og litografforbundets arbejdsformidling gennem kasserne, hvor aftalen, så vidt jeg har forstået, udløber den 31. marts d. å.; vi har ikke gennem spørgsmålet fået klart for os, om disse arbejdsløhedskasser kan fortsætte deres selvstændige arbejdsformidling. Derfor vil jeg mene, at det er nødvendigt, at vi får en for-

[Arne Larsen.]

nyet udvalgsbehandling mellem anden og tredje behandling, så vi kan få løst disse problemer.

Derudover vil jeg godt sige et par ord om selve problemet om arbejdsløsheden, sådan som den findes i dag. Vi har på visse områder en større arbejdsløshed, end vi havde sidste år, og vi har i visse egne af landet en betydelig større arbejdsløshed, end vi havde på samme tidspunkt de foregående år. Her er altså væsentlige problemer for store kategorier af arbejdere i dag, og dér vil jeg spørge arbejdsministeren: hvad agter man at gøre for disse kategoriers vedkommende? Hvad agter man at gøre i de områder af landet, hvor der er en større arbejdsløshed, og hvor altså mobilitetsydelse og arbejdsformidling ikke er i stand til at klare problemerne? Der bør efter min mening foretages noget ekstraordinært fra regeringens side for at løse arbejdsløshedsproblemerne i disse områder af landet, f. eks. en hurtig igang sættelse af anlægs- og byggearbejder dér, hvor staten har en væsentlig indflydelse på, at sådanne ting kommer i gang.

Med disse ord skal jeg anbefale de af arbejdsministeren og udvalget og de af mindretallet S og SF stillede ændringsforslag og meddele, at vi vil stemme for det af fru Hanne Reintoft stillede ændringsforslag til § 24 og de tre ændringsforslag til § 53, som går på reglerne om at oppebære understøttelse.

**Kjær Rasmussen:** I folketingssamlingen 1969-70 gjorde VS som bekendt flere forsøg på at få arbejdsformidlingen ført tilbage til A-kasserne, desværre uden held. Vi har ikke denne gang villet foreslå arbejdsformidlingens tilbageføring, men der bør ikke herske tvivl om, at vort parti er modstander af det grundlag, hvorpå arbejdsformidlingen fungerer i dag.

Som man vil kunne se, har vi uden forbetænkningen stillet ændringsforslag om, at der ydes 100 pct. dækning for tabt arbejdsfortjeneste. Vi vil gerne anbefale dette ændringsforslag meget stærkt, for desværre er

forholdet jo det, at flere og flere kastes ud i arbejdsløshed med sociale komplikationer til følge.

Ved kildeskattens indførelse er der opstået problemer for personer, som oppebærer arbejdsløshedsunderstøttelse: skattebyrden, som i øvrigt er vokset meget i den sidste tid, er en stor belastning for det arbejdsløshedsramte hjem, og spørgsmålet opstår derfor, hvordan vanskelighederne kan afhjælpes. Efter at skatten er fratrukket, må den arbejdsledige i dag ofte nøjes med en udbetalt understøttelse på omkring 375 kr. om ugen, og så er der vel at mærke tale om en faglært; de ufaglærte må se i øjnene, at de får mindre. Det siger sig selv, at med det nuværende prisniveau må en så lav indtjening skabe sociale problemer, og de skal løses, disse sociale problemer, så langt som dette samfund nu formår at løse problemer af denne art.

Der har jo i fagbevægelsen været forskellige opfattelser af, hvordan man skulle foreslå disse problemer klaret; en enkelt fagforening har ment, at en uges ekstra understøttelse ville kunne hjælpe over de største vanskeligheder; men vi mener, at en uges ekstra understøttelse er en kortsigtet løsning, og derfor foreslår vi, at dækningsprocenten sættes op til 100 i stedet for som nu 80 eller  $\frac{4}{5}$  af medlemmets hidtidige arbejdsfortjeneste. Det er altså en varig ydelse, vi ønsker indført, og en sådan må vi anse for at være den mest rimelige, idet der jo er tale om uforskyldt arbejdsløshed.

For tiden har byggefagene den største ledighedsprocent, og man kan vel næppe påstå, at bygningsarbejderne er skyld i denne misere. Årsagen hertil skal langt snarere søges i den politik, som føres herinde.

Vi kan altså anbefale vore ændringsforslag til en meget velvillig behandling. Det, vi ønsker, er som sagt en egentlig erstatning for tabt arbejdsindtægt, og dette er årsagen til, at vi må foreslå en dækningsprocent på 100 og ikke 90 eller 80, eller hvad man nu ellers har lagt på bordet ved denne lejlighed.

Vi kan med vores bedste vilje ikke forstå,

[Kjær Rasmussen.]

at de arbejdsløse skal undgælde, især ikke når man gerne her i folketinget vil give det udseende af, at man går ind for et egentligt erstatningsprincip; i så fald må man jo også erstatte helt og fuldt, altså med en dækningsprocent på 100.

De ændringsforslag, som er stillet uden for betænkningen af fru Hanne Reintoft, kan vi støtte nu som før, for det er jo ikke rigtigt, når hr. Erling Dinesen og hr. Simonsen ligesom vil give det udseende af, at de aldrig nogen sinde har set disse ændringsforslag før. Dem har hr. Erling Dinesen og hr. Simonsen jo set adskillige gange, og første gang var, så vidt jeg husker, i foråret 1968, da fru Hanne Reintoft første gang fremsatte dem på VS' vegne. Det er altså ikke mindre end 3 år, man har haft til at studere disse forslag i, og så kommer man her i dag og vil give det udseende af, at dem har man aldrig set før; det er dog ganske urimeligt.

Jeg synes, man skulle lade være med at begrunde sin afvisning af ændringsforslagene — og her tænker jeg også på vores egne — med, at der ikke har været tid nok, for det har der altså været. Socialdemokraterne og de konservative skulle langt hellere fortælle i et klart sprog, at man er politisk uenig i disse forslag, for det er jo det, der er årsagen, når det kommer til stykket.

Socialdemokratiet og SF har stillet nogle ændringsforslag, der drejer sig om småforbedringer; dem må vi naturligvis støtte.

**Hanne Reintoft:** Selv om ministeren sidste år ved behandlingen af denne lovgivning var enig i, at der måtte arbejdes mere på den fra regeringens side, blev der nu kun stillet forslag om ændring af de såkaldte mobilitetsfremmende ydelser. Når man ser den beskedne udvalgsbetænkning, kan man undre sig over, at der ikke er dukket flere problemer op, da loven jo alle dage trænger til en ganske betydelig forbedring.

Afsnittet om arbejdsformidling kunne vi allerbedst helt undvære, og unægtelig har arbejdsformidlingen også i stigende grad vist sig så utilstrækkelig og så ineffektiv, at man kunne forvente, at problemerne blev taget ansvarsfuldt op, i stedet for at man bare har broderet videre på noget, der faktisk ikke duer.

Må jeg i den forbindelse sige til hr. Erling

Dinesen, at al demagogi må have en ende. De ændringsforslag, jeg har stillet, blev stillet i foråret, og da afviste hr. Erling Dinesen dem med den besked, at han ikke havde haft tid til at se på dem, men at man ville tage dem med i det udvalgsarbejde, der hele sommeren skulle foregå omkring arbejdsløshedslovgivningen. Samtidig må jeg meddele, at jeg allerede samme dag, som vi havde første behandling, bad om at få genfremsat disse ændringsforslag; man må altså klage til folketingets tekniske administration over, at de ikke er kommet før.

Må jeg dernæst sige til hr. Erling Dinesen, at det er vores andres arbejdsvilkår altid at måtte tage stilling til ændringsforslag, når betænkning er afgivet; der er åbenbart den forskel på os, at vi andre er hurtige nok i hovedet til det. Men jeg må så til gengæld medgive hr. Erling Dinesen, at de meget spagfærdige ændringsforslag, socialdemokratiet her kan komme med på arbejderbevægelsens vegne, er hurtigt overset, så det har ikke været noget stort arbejde.

Vort samfund bærer mere og mere præg af planløshed og af de strukturproblemer, der skabes ved vores manglende evne til at tilrettelægge erhvervsliv og produktion i samfundets interesse, og det giver sig mere og mere absurde udslag. Vor katastrofale mangel på boliger og institutionsbyggeri og den store ledighed i byggefagene turde være talende eksempler på det. Alligevel bliver man ved med at imødegå disse vanskeligheder, der kun kan løses gennem strukturændringer i samfundet, ved at lade de mennesker, som man kalder arbejdskraften, lægge for, og man ødelægger deres hjem, deres privatliv og deres personlige sundhed og tilfredshed.

Hr. Erik Hansen (Ålborg amt) har forstået mig fuldstændig rigtigt, når han mener, jeg er imod de mobilitetsfremmende ydelser, for bag det fine ord ligger jo kun, at man efter forgodtbefindende koster rundt med folk.

Alt dette gør man, medens vi ser, at større og større befolkningsgrupper i samfundet føler sig isoleret, føler sig i decideret modstrid med det, og man gør det i en periode, hvor det bliver sværere og sværere at få vore børn og unge til at vise den mindste smule respekt for det bestående. Handlemåden er vel nok en kombination af fastgroet,

[Hanne Reintoft.]

reaktionær, menneskefjendsk tænkning og simpel hjælpeløshed over for samfundets problemer.

Alligevel må jeg erkende, at jeg ofte, både når jeg ser hr. Erling Dinesen og arbejdsministeren, tænker: kan manden, der bor i et usselt pensionat i København langt fra familie og hjem, aldrig vække skyggen af eftertanke hos disse mennesker? Er der ingen forståelse, ingen følelse for hans situation, er han blot og bart blevet begrebet arbejdskraft? I så fald tror jeg, man må vedkende sig, at man konsekvent har opgivet den tanke, at man repræsenterer den mands interesser, og jeg tror også, den fornemmelse opstår hos de fleste af dem, som arbejdsformidlingen koster rundt med.

Vi kan selvfølgelig støtte socialdemokratiets og SF's som sagt meget beskedne ændringsforslag, men må kraftigt henstille nu, da man har haft et halvt år til at tænke over mine, at man støtter dem. At det kan lade sig gøre, er jo bevist, da socialdemokratiet nu for anden gang fremsætter mit oprindelige forslag om, at en tvangsforflyttet arbejder får den unægtelig naturlige menneskeret at rejse til sit hjemsted en gang ugentlig og ikke en gang månedlig. Jeg er taknemlig for, at man støtter det, og håber ikke, at det vil gå lige så langsomt med det andet. Jeg kan forstå, at nu går SF med på at bevare i hvert fald nogle forbunds anvisningsret.

Det er jo i og for sig utroligt at høre netop folketingsmedlemmer stå her og tale for, at folk, der er flyttet fra deres hjemsted, kun skal kunne rejse hjem en gang om måneden. Netop i denne sal er der mange mennesker fra provinsen, og jeg tror ikke, de kunne tænke sig kun at kunne rejse hjem en gang om måneden.

Selv om ministeren stiller et ændringsforslag om hjælp til bolig, finder jeg det ikke tilstrækkeligt. Lad mig endnu en gang vende mig skarpt imod de særlige ordninger inden for byggeriet, hvorefter der er afsat penge til særligt ghettobyggeri, det drejer sig vist om 5.000 etværelses lejligheder til tvangsforflyttede arbejdere. Det kan kun skabe uheldige miljøer, familiemæssige vanskeligheder og en trist og utilfredsstillende hverdag. Hvis et menneske på grund af landets erhvervsinteresser skal flyttes, må der

af den kommune, hvortil han flytter, skaffes ham en ordentlig og forsvarlig bolig, hvor også familien kan bo under mindst lige så gode vilkår som før, og udgifterne hertil må betales af det offentlige. Vi kan ikke gå ind for, at det skal være et lån, men en ydelse til indskud, der kun skal tilbagebetales, hvis boligen opgives.

Vi kan med nogen betænkelighed stemme for, at der også kan ydes lån til parcellus og ejerlejlighed. Vi gør det i erkendelse af, at al mulig hjælp må ydes disse mennesker, men vi finder ikke, at f. eks. anskaffelse af en af de utroligt inflationsprægede ejerlejligheder, som der efterhånden er bredt politisk flertal for at afskaffe, er løsningen på de forflyttedes boligproblem. Løsningen må være at skaffe en ordentlig og betalbar lejlighed, og kan man ikke det, må der være grundlag for den pågældende for at nægte at lade sig flytte, og indskuddet må som sagt ydes af den kommune, hvortil man flytter.

De fleste arbejderfamilier i Danmark, der har et meget højt antal arbejdende kvinder, har deres økonomi baseret på begge ægtefællers arbejde, og jeg kan ikke forstå, at man fra arbejderpartiernes side her ikke kan stemme for, at arbejdsformidlingen skal påtage sig en forpligtelse til, hvis familien skal flyttes og konen er i udeerhverv, at anvise hende arbejde. Det var dog et meget enkelt og simpelt krav, fordi det knækker familiens økonomi totalt, hvis der ikke kan anvises hende arbejde også og de har baseret økonomien på det.

Jeg synes, det er lige så indlysende, at man tager de samme hensyn både med hensyn til lejlighed og tilskud til dobbelt husførelse, når det drejer sig om de fast etablerede samlivsforhold. Der er jo almindelig stemning for, at både lejelovgivningen og ægteskabslovgivningen skal indeholde visse retsregler til fordel også for de mennesker, der ønsker at tilrettelægge deres liv uden vielsesattest, men i øvrigt i et stabilt samliv. Jeg kan ikke se det som andet end en vis tvær modvilje mod her at anvende et som sagt på andre lovgivningsområder vedtaget princip.

Jeg ser, at socialdemokratiet og SF har foreslået en beskeden forbedring af udstationeringstillægget. Også det vil vi selvfølgelig stemme for, men jeg vil endnu en gang understrege, at det stadig ikke er et beløb, der

[Hanne Reintoft.]

muliggør en virkelig dobbelt husførelse, hvis ikke man vil bygge på, at det bliver den hjemmeblevne kone, der skal bære det tunge økonomiske læs. Jeg må også endnu en gang bede om en forklaring på, at man for tjenestemænd i samme løngrupper har udregnet et andet beløb som det fornødne for at klare sig ved udstationering. Hvordan kan ministeren begrunde, at en arbejder i LO-området ikke har krav på det samme beløb som en tjenestemand med tilsvarende løn? Jeg taler ikke om de højerelønnede tjenestemænds udstationeringstillæg, som jo unægtelig er af en helt anden størrelse og har en helt anden betydning for dem.

Der er også al mulig grund til at forlange reglerne for befordring mellem hjem og arbejdsplads ændret. Jeg påpegede sidste år de urimelige bestemmelser, der bygger på tilliden til, at de offentlige transportmidler kan klare transporten for dem, der flyttes til arbejde langt fra hjemmet, men som skal tilbage om aftenen. Specielt i de jyske områder, hvor der er megen ledighed, og hvor man tit anviser arbejde langt fra hjemmet, er det sådan, at de offentlige transportmidler ikke er tilpasset normal arbejdstids begyndelse og ophør, og jeg kan stadig væk ikke forstå, at f. eks. socialdemokratiet ikke kan støtte mit ændringsforslag om en 10 km regel, da man vil vide, at arbejdsmandsforbundet er særdeles tilfreds med den aftale, der er indgået med Hovedorganisationen af Mesterforeninger i Byggefagene i Danmark, og hvori man netop accepterer dette princip. Jeg kan ikke forstå den utrolige modvilje mod at stemme for de mest enkle forbedringer for de arbejdere, der kommer ind under denne lovgivning.

Som jeg nævnte i min indledning, har arbejdsformidlingen netop i en periode med ret alvorlig ledighed inden for forskellige faggrupper spillet fallit og det så grundigt, at selv statsministeren har følt sig kaldet til at henvise fagbevægelsen til at forsøge at klare nogle af de anvisningsproblemer, som formidlingen ganske rigtigt ikke kan klare. Sidste år stillede jeg ændringsforslag om, at visse fag, der har dispensation til at udøve anvisning, får lovsikret denne ret. Jeg synes, jeg med god ret kan sige, at tiden har understøttet mit forslag, og jeg må faktisk sige, at jeg havde forventet at få støtte til

denne tanke. For bagernes vedkommende har jeg peget på de irregulære tider, hvor arbejdsanvisningen må finde sted, nemlig den hyppige og påkrævede anvisning om natten, som ikke kan varetages af formidlingen. Bagerfaget er i forvejen et fag med store vanskeligheder, og det vil være en alvorlig ting at forøge disse ved ikke at fastholde den anvisningsret, der er så nødvendig.

For typograferne gælder også særlige hensyn, idet det kræver særligt kendskab til forbundets mange faggruppers virke at anviser arbejde korrekt. Vore arbejdsformidlere har kun ringe kendskab til arbejdsmarkedet. Ca. 100 ud af 300 ansatte havde kendskab til arbejdsmarkedets forhold ved deres tiltrædelse, og det er ikke mærkeligt, hvis de, som tilfældet er, ikke formår at sætte sig ind i disse ganske specielle og vanskelige problemer, som forbundet til gengæld har indgående kendskab til.

For søfolkene gælder unægtelig også særlige problemer, som man åbenbart har fået øjnene op for, og hr. Arne Larsen vil, hvis han undersøger det nærmere, se, at det udvalgte, der har arbejdet med det, også har påpeget en lang række af disse problemer. Søfolkene er i særlig grad afhængige af forholdene på deres arbejdsplads, hvor de som bekendt også skal opholde sig i deres fritid. Det kræver fra anvisningens side et indgående kendskab til den enkelte arbejdssøgende, ligesom en række andre personlige forhold kan gøre sig gældende. Nogle tåler ikke kulde og andre ikke varme. Nogle har kun tilladelse til at sejle i indenrigsfart, andre i Nord- og Østersøfart. Samtidig er søfolkene i deres ansættelse meget afhængige af rederne, og det kan næppe være ukendt for folkettingen, at de danske redere driver en meget hårdhændet personalepolitik og næsten mere ublu end andre arbejdsgivere udnytter deres særlige muligheder for løntryk, bl. a. ved antagelse af uorganiseret og elendigt underbetalt udenlandsk arbejdskraft. Ca. 80 pct. af søfolkenes anvisninger sker til skibe, der ligger i udlandet, og en del af anvisningerne foregår uden for normal arbejdstid; det har forbundet administreret i 40 år. Hertil kommer, at søfolkene driver en solidarisk beskæftigelsespolitik, således at de, der har været længst ledige, først får beskæftigelse.

[Hanne Reintoft.]

Jeg ville tro, at der, hvis man overhovedet bygger på saglighed her i tinget, skulle kunne vindes forståelse for disse forhold, og det kan næppe heller være arbejdsministeren ukendt, at chefen for arbejdsformidlingskontoret i København har udtrykt ganske svære betænkeligheder ved at skulle overtage denne form for anvisning, der er meget speciel, og som kræver en ganske særlig ekspertise, som næppe kan udøves af en formidling, der i forvejen dårligt magter sine opgaver. Jeg må varmt anbefale, at man lovfæster disse fags anvisningsret og i øvrigt er meget opmærksom på i loven i det hele taget at opretholde dispensationsbestemmelser ved særlige faglige problemer. Det er lige så vigtigt som de meget indgående diskussioner, man har haft i udvalget om den ganske rigtigt uheldige private arbejdsanvisning.

Ved gennemlæsning af debatten fra anden behandling sidste år faldt jeg over arbejdsministerens udsøgt asociale bemærkninger — må jeg have lov at sige — om, at skatetrækket i understøttelsen var for lavt, og jeg så, at arbejdsministeren lovede de borgerlige partier at tale med finansministeren om det. På dette område er regeringssamarbejdet åbenbart perfekt. Til gengæld ser man aldrig socialministeren skride ind, når arbejdsministerens forslag får social slagside. Skatetrækket blev øget og det i en sådan grad, at det har undergravet den sidste rest af det gamle løfte, som fagbevægelsens ledere fik, da de sammen med socialdemokratiet solgte anvisningsretten, nemlig at der skulle være tale om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og ikke stadig væk om en social ydelse nærmest af almissekarakter.

Det må derfor endnu en gang betones, at der må ydes 100 pct. dækning ved tab af indtægt. Det er måske administrativt for besværligt at regne det ud for hver enkelt arbejdsledig, men jeg mener, at vi kommer det nærmest ved, som foreslået i mit ændringsforslag, at tage 100 pct. af gennemsnitslønnen i fag eller branche, da det, som bekendt for store faggruppers vedkommende, f. eks. arbejdsmændene, ikke nytter at tage faget som helhed. Man kan f. eks. ikke give en jord- og betonarbejder og en landarbejder det samme; jeg tror, man er nødt til at tage hver branche for sig. Man må vide

— og jeg vil i hvert fald tro, at statsministeren har opdaget det — at såvel en lettelse af skattetrykket som en 100 pct. erstatning er et markant krav fra de arbejdslediges side i dag.

Såvel i år som sidste år har jeg fremdraget eksempler på den ganske løse fortolkning eller rettere sagt mangel på fortolkning af lovens ord om, at man skal anvises passende arbejde, og arbejdsministeriet har ikke kunnet komme ministeren til hjælp. Resultatet er, som jeg også nævnte under første behandling, at der stadig foregår fuldstændig upassende anvisninger. Man har anvist arbejdsmænd inden for byggesektoren til roearbejde. Man har anvist faglærte syersker til ufaglært arbejde osv. Kan man ikke definere, hvad man mener med sin egen lovs ord, burde man vedtage vores ændringsforslag, der går ud på, at passende arbejde er arbejde i fag eller branche. Kan sådant arbejde ikke anvises, må den arbejdssøgende kunne nægte at tage det, man i stedet anviser, og så efter et vist tidsrum have tilbudt regulær omskoling. Det sidste kan jo være nødvendigt, fordi der foregår en vældig strukturel ændring inden for mange fag.

Lad mig så endnu en gang foreslå — jeg forstår heller ikke, hvad socialdemokratiet har imod det, men hvis hr. Erling Dinesen ikke i det halve år, der er gået, har set på det, er det selvfølgelig svært at få en forklaring — at vi fjerner den sjældent benyttede § 60, karantæneparagraffen, der vist kun rammer ganske enkelte, bl. a. nogle havnearbejdere og arbejdere, der kommer hjem fra Grønland. Men paragraffens bestemmelse bygger på et forældet forsorgssyn og ikke på erstatningstanken, og den kan også i en given situation misbruges i reaktionære hænder.

Jeg vil også gerne igen understrege, at medens vi skal behandle vore fremmedarbejdere så godt som muligt, må det, som jeg foreslår i mit ændringsforslag, være arbejdsgiverne og ikke fagbevægelsen, der må bære deres hjemrejse, når der ikke er mere beskæftigelse. Arbejdsgiverne drager fordel af konjunktursvingninger; de drager fordel af, at man i kraft af denne lov kan skaffe og valte med arbejdskraften, både den danske og den udenlandske.

SF talte også sidste år varmt for, at man

[Hanne Reintoft.]

skulle kunne opnå understøttelse allerede efter 6 måneders medlemskab, og jeg er glad for, at man vil støtte ændringsforslaget herom. Også her kunne det være påkrævet med en forklaring fra socialdemokratiets side på, hvorfor man fra visse grupper vil opretholde en 12 måneders ventetid, medens man for andre og nye grupper kun vil have 6 måneder.

Det er muligt, man undrer sig over, at man tager så vidtgående ændringsforslag med. Jeg har gjort det, fordi jeg synes, lovens standard er så ringe, at det simpelt hen må være et arbejderpartis pligt at bruge enhver lejlighed til at søge den forbedret. Lad mig i den forbindelse sige, at vi her står med en af de love, som vi overhovedet dårligst kan være bekendt. Den fjerner sig meget langt fra grundlovens ord om lige adgang til erhverv og om forpligtelse til i videst muligt omfang at skaffe beskæftigelse til alle, fordi den i hele sit sigte kun taler om det umenneskelige begreb „arbejdskraft“ og ikke om de enkelte mennesker, som den omfatter, og som ofte får tilværelsen mere eller mindre slået i stykker af dens bestemmelser. Loven svigter politikernes tidligere ønsker om erstatning for uforskyldt tab af indtægt, den er familiefjendtlig, og det administrationsapparat, den har skabt, er ikke funktionsdueligt. Den bør ændres totalt. Arbejdsformidlingen bør og skal afskaffes, og anvisningsretten bør igen overlades til den fagbevægelse, der administrerede den langt bedre.

**Per Federspiel:** Det, der kalder mig frem, er de bemærkninger, der fra en række ordføreres side er gjort om vikarbureauerne, og det ændringsforslag, der er stillet om forbud mod vikarbureauvirksomhed. Jeg skylder det høje ting at oplyse, at jeg gennem en årrække i min private praksis har været rådgiver for vel nok det største vikarbureau, der for kort tid siden forsøgsvis bevægede sig uden for det såkaldte HK-område. Det, man fra ordførernes side er gået ud fra, er, at vikarbureauvirksomhed var skadelig, dernæst at der ikke var behov for en sådan, og for det tredje at den ville skabe forstyrrelser på arbejdsmarkedet. Samtlige disse påstande er urigtige, og jeg beklager, at de

er optaget i bemærkningerne til det ændringsforslag, der er stillet.

Lad mig først nævne, at det område, det her drejer sig om, og som man skyder med så vældige kanoner på, drejer sig måske om noget mindre end 1 promille af det samlede arbejdsmarked. Er der nu noget behov på dette område? Man kan sige, at 1 menneske af hver 1.000 kan være ganske ligegyldigt, men der er et behov, og dette behov viser sig ved, at en række mennesker i en midlertidig situation — det drejer sig ikke om et varigt klientel — en række mennesker, der befinder sig i en midlertidig situation, henvender sig til et vikarbureau for at skaffe sig en midlertidig beskæftigelse. Disse beskæftigelser drejer sig sjældent om mere end 2 eller 3 uger. Derefter går de over på det almindelige arbejdsmarked, med andre ord et stadig vekslende klientel. Der er et behov for disse mennesker, og der er faktisk en social opgave at løse, for det er folk, der ikke passer ind i den normale arbejdsformidling, ikke af personlige grunde, men på grund af deres øjeblikkelige situation, og derfor udøver disse virksomheder en nyttig gerning.

Lad mig dernæst gå til det næste, behovet. Dette behov viser sig ved, at denne form for virksomhed inden for dette meget begrænsede område udvikler sig i samtlige lande i Europa. I 7 lande er der i øjeblikket lovgivningsarbejde i gang, intetsteds for at forbyde denne virksomhed, men for at regulere den, fordi den som alt andet kan give anledning til misbrug. Man kunne have ønsket, at arbejdsministeren i stedet for at skride til en så uliberal foranstaltning som et egentligt forbud havde søgt at indføre bestemmelser om regulering, som der er decideret er brug for.

Lad mig dernæst gå til det næste spørgsmål: at det vil volde vanskeligheder af overenskomstsmæssig art. Jeg har deltaget i forhandlinger med parterne på arbejdsmarkedet inden for jernindustrien, og det var mig ikke muligt under 2 timers forhandling at få øje på så meget som fligen af et sagligt argument. Det eneste, jeg fik at vide, var, at hvis den slags virksomhed skulle tillades, ville også smedeforbundet oprette sit eget aktieselskab, og det ønskede jeg dem held og lykke til. Saglig argumentation kan man altså ikke finde.

[Per Federspiel.]

Man siger, at det vil volde vanskeligheder af overenskomstmæssig art. Et enkelt fagforbund, nemlig elektrikerforbundet, har ønsket at afslutte overenskomst. Det voldte ikke nogen som helst vanskeligheder at afslutte en overenskomst på samme måde, som vikarbureauer i en række lande har afsluttet overenskomster med fagforbundene. Det vil altså sige, at de argumenter, der fremføres imod disse vikarbureauer, savner ethvert holdepunkt i virkeligheden, og behovet viser sig som sagt ved, at der er et ønske både fra virksomhedernes side og fra denne tilfældige kreds af mennesker, der i øjeblikket befinder sig imellem to beskæftigelser, venter på at blive indkaldt, eller hvad det nu kan være, de har brug for et sted, hvor de kan henvende sig, som er smidigere, som har mere føling øjeblikkelig med arbejdsgiverne end den almindelige arbejdsformidling. Derfor må jeg beklage, at man skrider til et forbud. Måske vist er der en dispensationsbestemmelse, men en dispensationsbestemmelse, der skal gå igennem tre led: arbejdsdirektoratet, som så sandelig ikke har indlagt sig nogen fortjeneste i denne sag ved sine undersøgelser, og dernæst de to hovedorganisationer.

Når jeg siger dette, er det, fordi det i bemærkningerne til ændringsforslaget nævnes, at man under den forrige behandling af denne sag ville undersøge, om der kunne foreligge et behov for vikarbureauvirksomhed på de forskellige erhvervsområder bortset fra handels- og kontorområdet, og jeg vil gerne her konstatere, at de embedsinstanser, der burde have foretaget denne undersøgelse, ikke mig bekendt har foretaget noget som helst seriøst arbejde for at kortlægge, hvad det egentlig er, det drejer sig om.

Jeg må altså beklage, at dette uliberale ændringsforslag stilles.

**Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard):** Fru Hanne Reintoft har stillet en lang række ændringsforslag til det lovforslag, som vi behandler her i dag. En række af fru Hanne Reintofts ændringsforslag går ud på at ændre bestemmelser, der med baggrund i det såkaldte embedsmandsudvalgs betænkning af december 1969 blev gennemført for et års tid siden. Jeg finder ikke, at udviklingen i det forløbne år giver baggrund for den

vurdering, at de bestemmelser, det drejer sig om — jeg tænker på ændringsforslagene til §§ 52, 53, 60 og 63 — er uhensigtsmæssige, og kan ikke tiltræde ændringsforslagene.

Det af fru Hanne Reintoft stillede ændringsforslag om at lovfæste den private arbejdsanvisning for typografer, bagere og sømænd kan jeg heller ikke tiltræde. Jeg fik umiddelbart fornemmelsen af, at der nu var tale om en indsnævring af fru Hanne Reintofts tidligere krav om, at samtlige arbejdsløshedskasser skulle have adgang til at foretage arbejdsanvisning; her nævnes altså kun tre af dem. Af disse tre har i dag alene sømændenes arbejdsløshedskasse dispensation, og denne dispensation løber indtil videre til udgangen af september måned.

Et sagkyndigt udvalg har til brug for den beslutning, der skal træffes administrativt om, hvorvidt denne arbejdsanvisning kan fortsætte, udarbejdet en betænkning. Denne betænkning er under trykning, og jeg kan sige til hr. Erling Dinesen og hr. Arne Larsen, der har været inde på dette spørgsmål, at betænkningen naturligvis vil blive tilsendt folketinget. Jeg har fået oplyst, at det varer en 14 dages tid, før denne trykkeproces er overstået, og så må vi se, under hvilke former en eventuel drøftelse mellem mig og udvalget kan finde sted.

Fra vist samtlige oppositionspartiets side — hr. Kai Moltke er her jo ikke, så det omfatter ikke ham — er der fremsat en række ændringsforslag om forhøjelse af arbejdsløshedssatserne. Jeg vil da gerne sige sådan ret primitivt, at jeg betragter disse forslag som forskellige grader af overbudspolitik i forhold til de gældende bestemmelser, der for 1 år siden blev gennemført efter en enig indstilling fra et sagkyndigt udvalg, hvori begge arbejdsmarkedets hovedorganisationer og arbejdsløshedskasserne var repræsenteret.

De af socialdemokratiet og socialistisk folkeparti stillede ændringsforslag vedrørende mobilitetsydelse har jeg haft lejlighed til at kommentere dels under første behandling for en måneds tid siden, dels ved besvarelse af de spørgsmål, som folketingsudvalget har sendt til mig. Alene spørgsmålet om et forhøjet tilskud til dobbelt husførelse har jeg vist ikke haft anledning til at kommentere tidligere. Jeg kan ikke anbefale ændringsforslaget. Indtægtsstigningen ved i



## [Arbejdsministeren.]

stedet for arbejdsløshedsunderstøttelse at opnå fuld arbejdsindtægt og derudover tilskud på 20 pct. af gennemsnitsindtægten for lønarbejdere er en indtægtsstigning af en sådan størrelse, at der efter min opfattelse ikke er baggrund for at foreslå den omhandlede yderligere forhøjelse af tilskud til dobbelt husførelse.

Spørgsmålet om vikarbureauer har vist alle de ærede ordførere været inde på og her til sidst også hr. Per Federspiel. Et af motiverne bag det ændringsforslag, jeg har stillet, og som udvalget har tiltrådt, er, at det ikke er muligt at drage en klar grænse mellem privat arbejdsanvisning og vikarbureauvirksomhed. Det er ikke let, og det vil i mange tilfælde ikke være muligt at se, om det er privat arbejdsanvisning, som altså er forbudt, eller om det er vikarbureauvirksomhed, der efter de hidtidige bestemmelser ikke har været forbudt. Behøvet for midlertidig arbejdskraft er naturligvis særlig stærkt på områder, hvor lovgivningen vanskeliggør midlertidig ansættelse, således som det f. eks. gælder på funktionærområderne. Derfor er handels- og kontorområdet fra starten omfattet af dispensation i henhold til lovforslaget. Også andre grunde kan naturligvis i særlige tilfælde tale for, at der gives dispensation, således at vikarbureauvirksomhed kan finde sted, men det siger vel sig selv, at det må kunne begrundes positivt og skal gøres til genstand for saglig vurdering.

Det er selvk klart, og det er et svar til hr. Arne Larsen, at de nye bestemmelser om vikarbureauvirksomhed skal administreres i den ånd, hvori de nu er optaget i lovforslaget. Tilladelse til vikarbureauvirksomhed forudsætter altså en dispensation fra de gældende bestemmelser. Jeg fik af hr. Arne Larsen i et samråd i folketingsudvalget stillet det spørgsmål, om jeg ikke ville finde det rimeligt, at arbejdsministeriet kun kunne tillade sådan vikarbureauvirksomhed, hvis der fra de nærmest berørte arbejdstager- og arbejdsgiverorganisationers side var enighed herom, og jeg svarede hertil, at det ikke var min hensigt at lade det ansvar, der ligger i at træffe den beslutning i det enkelte tilfælde, ligge andre steder end i arbejdsministeriet. Det er en høringsprocedure, det er en saglig behandling, der skal gøre det indtryk,

som saglige synspunkter gør, der skal lægges til grund for en afgørelse, men afgørelsen må på normal måde være den ansvarlige ministers.

Hr. Robert Christensen, hr. Erik Hansen (Ålborg amt) og vist også hr. Simonsen var inde på spørgsmålet om vikarbureauvirksomhed og nævnte i den forbindelse problemerne om husbond afløser og andre lignende former for støttevirksomhed i nødsituationer. Jeg vil gerne i den anledning for det første præcisere, at det forslag, vi her beskæftiger os med, ikke indeholder forslag om ændringer i reglerne om eller administrationen af forbuddet mod privat arbejdsanvisning. Hvad angår vikarbureauvirksomhed uden for handels- og kontorområdet, tror jeg, at de af hr. Robert Christensen nævnte spørgsmål om husbond afløsning og andre tilsvarende områder i virkeligheden slet ikke falder inden for begrebet vikarbureauvirksomhed. Hvis det i visse tilfælde dog skulle vise sig, at det må betragtes som vikarbureauvirksomhed i lovens forstand, ja, så foreligger der, så vidt jeg kan forstå på den fremstilling, jeg har hørt her og også i udvalget, situationer, der giver anledning til at se på, om der ikke er positive begrundelser for en dispensation, og vi vil i så fald naturligvis kunne påregne, at både de instanser, der skal rådgive os, og vi selv, der skal træffe beslutningen, vil se med velvilje derpå.

**Erling Dinesen:** Må jeg først sige, jeg er enig med fru Hanne Reintoft, når hun siger, at al demagogi må have en ende, og jeg vil derfor med forventning lytte til den næste tale, fru Hanne Reintoft holder her i tinget, det varer formentlig ikke så længe.

Jeg er derimod ikke enig med fru Hanne Reintoft, når hun føjer til, at vore arbejdsvilkår her er, at vi kun kan fremsætte forslag efter, at betænkningen er afgivet, det er jo ikke rigtigt. Der kan fremsættes selvstændige lovforslag, og hvis fru Hanne Reintoft havde fremsat det selvstændigt her i salen, var det gået til udvalget, der behandler disse ting, og fru Hanne Reintoft kunne så selv have deltaget i udvalgsbehandlingen.

Må jeg så gøre et par bemærkninger til hr. Per Federspiel, som omtalte vikarbureauerne. Jeg kunne egentlig godt have undt hr. Per Federspiel en bedre sag at forsvare så

[Erling Dinesen.]

bravt, som han gjorde det her. Jeg mener, at de påstande, som hr. Per Federspiel ikke mente var rigtige, at denne vikarbureauvirksomhed er skadelig, at der ikke er behov for den, at den bringer forstyrrelser på arbejdsmarkedet, at de er rigtige, og de er bevist. Jeg kan ikke være enig i, at der, som hr. Per Federspiel siger, er behov for dem, at der er en social opgave at løse, navnlig ikke efter at vi har vedtaget en lov, hvorefter al privat arbejdsanvisning her i landet principielt er forbudt. Der er jo ikke noget i vejen for, at arbejdsformidlingskontorerne kan tage disse opgaver op. Der er efter min opfattelse tale om én omgåelse af arbejdsformidlingen, af loven om privat arbejdsanvisning, og det, der er tale om, er jo, at man skal betale en klækkelig betaling for denne arbejdsanvisning eller udlejning af arbejdskraft, det her drejer sig om, og jeg troede egentlig, vi principielt var enige om, at uanset hvilken form en arbejdsformidling eller arbejdsanvisning har, så bør den være gratis. Det er også baggrunden for, at man har forbudt det i Sverige, og jeg synes, at både LO og Arbejdsgiverforeningen har ganske ret i det standpunkt, de har taget. Det kan ikke være rimeligt, at der skal betales 6-7 kr. mere i timen for at få udlejet arbejdskraft via Manpower eller et andet vikarbureau, det kan jeg ikke se at der er nogen som helst rimelig grund til, ej heller saglig begrundelse for.

Jeg forstod på arbejdsministeren, at vi her i tinget ville få lejlighed til at studere betænkningen vedrørende søfolkenes dispensationsforhold, og jeg forstod på arbejdsministeren, at den ville blive drøftet i arbejdsløshedsudvalget, før der blev truffet endelig afgørelse i dette spørgsmål. Det tilsagn vil jeg da gerne takke for.

**Arne Larsen:** Hr. Per Federspiel afleverede et defensorat for vikarbureauerne og forsøgte at bevise, at det var en velsignelsesrig gerning, disse bureauer udfoldede, og at der var et virkeligt behov herfor. Han un-

derstregede samtidig, at det drejede sig om mindre end 1 promille af den anviste arbejdskraft. Jeg må nok sige, at så falder jo argumentet helt bort, for så er der bogstaveligt talt ikke noget som helst behov, som ikke kan klares i forvejen af den statslige arbejdsformidling. Er der et problem, så kunne man henstille til den statslige arbejdsformidling, at den så på spørgsmålet og prøvede på at løse disse småproblemer henad vejen gennem kontorernes virksomhed. I øvrigt er jeg helt enig med hr. Erling Dinesen i hans synspunkter og modargumentation, som jeg finder helt rigtig. Der opstår en masse problemer på de arbejdspladser, hvor man har den udlejede arbejdskraft. Man aner ikke, til hvilke lønninger de går. Det giver overenskomstmæssige spørgsmål og problemer, og dem ønsker vi ikke flere af, end vi har i forvejen.

Jeg takker også arbejdsministeren, fordi vi får tilsendt denne betænkning angående søfolkenes arbejdsanvisningsproblemer, men spørgsmålet er, om arbejdsministeren agter at træffe nogen afgørelse på dette område i en periode, hvor folkettinget ikke er samlet og udvalget ikke er inde. Jeg vil mene, at det vil være rigtigst, at folketingsudvalget får lejlighed til at følge disse spørgsmål på nærmere hold, således at der ikke sker nogen ændringer i disse forhold, uden at vi har lejlighed til at tage stilling til dem.

**Hanne Reintoft:** Må jeg lige endnu en gang slå fast, at hr. Erling Dinesen har kendt disse forslag et halvt år. I øvrigt var det meget venligt af hr. Erling Dinesen at invitere mig til udvalget. Jeg var også for nylig inviteret til boligudvalget, jeg fik dog besked på, at jeg ikke måtte sige et muk, og så er øns deltægelse i udvalgsarbejde jo af noget begrænset værdi.

Men må jeg så spørge, og det var egentlig rart at få et svar af socialdemokratiet: hvad demagogi er der i, at det ene arbejderparti opfordrer det andet til at sørge for, at folk, der tvangsforflyttes, kan få en bolig uden at betale et kostbart indskud? Hvad demagogi

[*Hanne Reintoft.*]

er der i at forlange, at de får deres transportudgifter dækket på linje med, hvad et stort socialdemokratisk fagforbund har skaffet sine medlemmer? Hvad demagogi er der i at skaffe dem et udstationeringstillæg, så de kan leve af det og ikke får deres økonomi ødelagt? Hvad demagogi er der i, at hustruen også skal anvises arbejde, så familien heller ikke på den måde får sin økonomi brudt ned? Det er muligt, det er demagogi her i salen, men jeg tror bestemt ikke, det er demagogi ude i fagbevægelsen, ude i arbejderbevægelsen.

Må jeg så sige til arbejdsministeren, at man skal nu være uopmærksom, tror jeg, hvis ikke han har opdaget, at jeg både har stemt imod og talt ganske alvorligt imod hele arbejdsformidlingen. Jeg kan godt se, at der er et absolut massivt flertal, desværre socialdemokratiet indbefattet, mod at afskaffe denne arbejdsformidling, som ikke er funktionsdygtig. Men når jeg kæmper for, at visse fag, som har ganske særlige problemer, får lov at beholde deres arbejdsformidling, og henviser til, at også arbejdsformidlingschefen i København er betænkelig, så kræver det dog andet svar end en bemærkning om, at nu synes jeg pludselig, at arbejdsformidlingen er god nok.

Med hensyn til bestemmelsen om passende arbejde må jeg faktisk også kræve et svar af ministeren. Sidste år spurgte jeg ministeren, hvad han mente passende beskæftigelse var, og fik intet svar. Så henvendte en kreds af murere sig til ministeren og stillede de samme spørgsmål og fik heller ikke noget svar, men ministeren bad arbejdsministeriet om at udfærdige en besvarelse. Af den fremgår det, at man heller ikke i ministeriet ved, hvad passende beskæftigelse er. Nu foreslår jeg det altså defineret ved, at man anvises arbejde i fag eller branche, men det vil ministeren ikke. Men så må det næsten kræve en forklaring, for hvis man ikke selv aner, hvad éns lov betyder, så er det ikke noget under, at administrationen bryder sammen.

Jeg vil også meget gerne vide, hvorfor man ikke vil ophæve § 60. Det er en karantænebestemmelse, der gør, at man kan udsætte det tidspunkt, fra hvilket man kan få understøttelse. Den bruges ikke meget, men hvorfor skal vi bevare den, når den næsten

ikke bruges, og når den strider absolut mod det erstatningsprincip, som ministerens parti dog også i sin tid har tilsluttet sig?

Og lad mig så lige til allersidst sige til hr. Per Federspiel, at jeg må vende mig på det skarpeste mod hans argumentation for den meget uheldige private arbejdsanvisning, der finder sted. Men jeg kan forstå, at hr. Per Federspiel er lige så betænkelig ved arbejdsformidlingen som vi andre, og må vel så forvente, at han stemmer for vort ændringsforslag om, at visse fag skal beholde deres arbejdsanvisning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1 i betænkningen  
*vedtoges uden afstemning.*

Ændringsforslag nr. 1 uden for betænkningen af *Hanne Reintoft*  
*forkastedes* med 81 stemmer mod 2; 46 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2 i betænkningen  
*forkastedes* med 83 stemmer mod 49.

Ændringsforslag nr. 2 uden for betænkningen af *Hanne Reintoft*  
*forkastedes* med 83 stemmer mod 2; 47 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 3 i betænkningen  
*forkastedes* med 83 stemmer mod 49.

Ændringsforslag nr. 3 uden for betænkningen af *Hanne Reintoft*  
*forkastedes* med 83 stemmer mod 2; 47 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 4 uden for betænkningen af *Hanne Reintoft*  
*forkastedes* med 83 stemmer mod 2; 47 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 4 i betænkningen  
*forkastedes* med 83 stemmer mod 49.

Ændringsforslag nr. 5 uden for betænkningen af *Hanne Reintoft* *forkastedes* med 83 stemmer mod 2; 47 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 5 i betænkningen *forkastedes* med 83 stemmer mod 49.

Ændringsforslag nr. 6 uden for betænkningen af *Hanne Reintoft* *forkastedes* med 83 stemmer mod 2; 47 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 6 i betænkningen *vedtoges* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7 uden for betænkningen af *Hanne Reintoft* og punkt 0 i ændringsforslag nr. 8 uden for betænkningen af *Hanne Reintoft* betragtedes som *forkastet* med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 6 uden for betænkningen af *Hanne Reintoft*.

Punkt 01 i ændringsforslag nr. 8 uden for betænkningen af *Hanne Reintoft* *forkastedes* med 83 stemmer mod 10; 39 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 7 i betænkningen *vedtoges* uden afstemning.

Punkt 02 i ændringsforslag nr. 8 uden for betænkningen af *Hanne Reintoft* *forkastedes* med 83 stemmer mod 2; 47 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Punkt 0 i ændringsforslag nr. 8 i betænkningen og det dermed enslydende punkt 0 i ændringsforslaget uden for betænkningen af *Kjær Rasmussen* og *Sigsgaard* *forkastedes* med 83 stemmer mod 49.

Punkt 03 i ændringsforslag nr. 8 uden for betænkningen af *Hanne Reintoft* og det dermed enslydende punkt 01 i ændringsforslaget uden for betænkningen af *Kjær Rasmussen* og *Sigsgaard* *forkastedes* med 83 stemmer mod 2; 47 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Punkt 04 i ændringsforslag nr. 8 uden for betænkningen af *Hanne Reintoft* og det dermed enslydende punkt 02 i ændringsforslaget uden for betænkningen af *Kjær Rasmussen* og *Sigsgaard* betragtedes som *forkastet* med samme stemmetal som punkt 03 i ændringsforslag nr. 8 uden for betænkningen af *Hanne Reintoft* og punkt 01 i ændringsforslaget uden for betænkningen af *Kjær Rasmussen* og *Sigsgaard*.

Punkt 01 i ændringsforslag nr. 8 i betænkningen *forkastedes* med 83 stemmer mod 49.

Punkt 05 i ændringsforslag nr. 8 uden for betænkningen af *Hanne Reintoft* *forkastedes* med 83 stemmer mod 2; 47 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Punkterne 06 - 011 i ændringsforslag nr. 8 uden for betænkningen af *Hanne Reintoft* betragtedes som *forkastet* med samme stemmetal som punkt 05 i ændringsforslag nr. 8 uden for betænkningen af *Hanne Reintoft*.

Ændringsforslag nr. 9 i betænkningen, § 1 med de foretagne ændringer, ændringsforslagene nr. 10 og 11 i betænkningen og § 2, således ændret, *vedtoges* uden afstemning.

*Lovforslagets overgang til tredje behandling* *vedtoges* uden afstemning.

Anden næstformand (*Hanne Budtz*): Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

*Anden behandling af forslag til lov om ophævelse af lov om oprettelse af et statshospital i Sønderborg.*

(Første behandling af lovforslaget (nr. 109) findes i tidenten sp. 3252, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 939).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.